

Teendők a környezetvédelemért

Harc a levegő szennyezése ellen

A világ valamennyi nagy városában jelentős küzdelem folyik az ember és környezete közötti felbomlott egyensúly helyreállításáért. Most már nemcsak egyre több aggódó szakember hangjára kell figyelniünk, mert a problémák megoldásának fontossága túlnőtt a nemzeti kereteken, tehát nemzetközi együttműködésre, tapasztalatcserére van szükség. Ilyen volt néhány hónappal ezelőtt az európai fővárosok vezetőinek budapesti tanácskozása is.

A Hazafias Népfront legutóbbi visegrádi országos értekezletén elfogadott felhívás ugyancsak élvonalba állította környezetünk védelmét. Ezen belül is, mint fontos ártalmat, a légszennyeződés veszdelmét hangsúlyozta. Most ismét ez a közérdekű téma kerül a többi között napirendre, amikor a légzőszervi ártalmak kérdésével és gyógyításával foglalkozó nemzetközi orvosi testület — a magyarországi aeroszológiai kutatások eredményeként elismeréseként — Budapesten tartja soron következő tudományos ülését.

Bőven van mit tárgyalni, hiszen egyre több gondot okoz a szakembereknek a légzőszervi megbetegedések és kísérő tüneteik rohamos növekedése. Igaz ugyan, hogy az üdült hörghurut népbetegséggé vált minden olyan országban, amely már bizonyos ipari fejlődést elért, de a további romlás megelőzése éppen azért rendkívüli jelentőségű, mert nem közömbös sem a ma, sem a holnap embere számára annak a levegőnek a szennyezettsége, amelyben dolgozni, illetőleg élni kényszerülünk.

A budapesti helyzet

A népegészség ügyével foglalkozó szakemberek szerint Budapesten a levegőszennyezettség a háború előttihez képest 50 százalékkal romlott. A közlekedésből származó zaj és emocionális terhelés manapság már olyan arányúvá fejlődött, hogy gyakori idegrendszeri zavarokat okoz, amellett, hogy a közúti forgalom növekedése erőteljesen emeli a balesetek számát, de általában károsan hat a légzőszervekre. Ezért kell időnként felmérni, miként romlik körülöttünk a levegő, hogy még idejében lehessen olyan rendszabályokat foganatosítani, amelyek az ember és környezete közötti egyensúly helyreállítását megjavítani alkalmassak.

Minél több vizet és zöldterületet kell a város területén biztosítani — mondják a település egészségvédelmével foglalkozó szakemberek —, mert ezeket tartják a legfontosabb védelmi eszközöknek. Sajnos, a mi fővárosunk ezen a téren sem áll jó helyen. Amint a KÖJÁL települési osztályának jelentése is közli: „Az ipari fejlődés következtében a beépítés heterogén alakulása miatt a fővárosban a zöld területek megoszlásában aránytalanságok keletkeztek. Európai viszonylatban is példátlanul rossz a helyzet a pesti oldalon.”

A nyilvános parkterület a fővárosban nagyon kevés. Ezt fokozni kell, mert a zöld területek növelése nem kis mértékben hozzájárulhat a főváros levegőjének megtisztításához is. Az OKI mérései szerint már 1950-ben 50 százalékkal emelkedett nálunk a kén- és koromszennyeződés az 1930-as helyzethez viszonyítva.

A fűtés és a közlekedés

Ma a levegőszennyeződést elsősorban ugyancsak a korszerűtlen fűtés okozza, amin csak úgy lehet segíteni, ha az energiaforrásokat lehetőleg teljesen kicseréljük. A vilamosításra való áttérést kell fokozottabban mértékben szorgalmazni, mint ahogy ezt a környező országok közül

Ausztriában, Belgiumban, az NSZK-ban és Svédországban, valamint Nagy-Britanniában tapasztaljuk.

Fővárosi viszonylatban nálunk külön kell foglalkozni a Rákóczi út új közlekedési rendjével, ahol megszűntek a villamosjáratok és a hihetetlenül megnövekedett magángépkocsi-forgalom mellé tömegesen préselődtek be a szinte állandóan füstölő autóbuszok. A különféle gépkocsik füstgázfelhői az utat és a járókelőket teljesen elöntik. Ezek a — nemcsak a csúcsforgalom idején — szemmel is jól látható felhők a talaj közelében éppen azt a levegőréteget szennyezik legjobban, amelyet az ember közvetlenül belélegez. Sok szakszerű cikkben hívta fel az ezzel kapcsolatos veszedelemre a figyelmet a Magyar Nemzet, aláhúzza azt is, hogy az idevonatkozó, már meglevő előírásoknak kell érvényt szerezni! (A fővárosi levegőjének védelmét szolgálja a kormány 1025/1965. (IX. 26.) számú határozata a Budapesti Levegőtisztasági Bizottság működéséről és szervezetéről.)

Amíg ezen a téren kesztyűs kézzel bánunk, csakis mi látjuk a kárát! Az elhárításra és aktív védekezésre külföldi jó példák vannak. Nem szegyen utánozni azokat.

Ugyancsak ehhez a kérdéshez kapcsolódik az is, hogy a városiak már bizonyos ipari fejlődést elérték, de a további romlás megelőzése éppen azért rendkívüli jelentőségű, mert nem közömbös sem a ma, sem a holnap embere számára annak a levegőnek a szennyezettsége, amelyben dolgozni, illetőleg élni kényszerülünk.

A közvetlen és egyre beszűkülő budai hegyvidék zöld területein kívül elsősorban északra menekülhet, ahol a Duna-kanyar és annak mindkét oldala, tehát egyrészt a Pilis, másrészt a Börzsöny területe ajánlkozik a nyugalmas környezet, csend, tiszta víz, jó levegő és napfény hazájául. Délre pedig a Csepel-sziget és a soroksári Duna-ág melléke lehetne a vágyott oázis.

Az üdülőterületek levegője

De mit tapasztalunk? Pest megyében a levegőszennyeződés főforrásai ugyancsak a fokozódó ipari tevékenységgel kapcsolhatók össze. A legkomolyabb környezeti ártalom formájában jelentkező levegőszennyeződés Vácott a Cement- és Mészművek gyáregysége (DCM) pora által előidézett ártalom, ahol az 1965 óta végzett műszeres mérések igazolják a levegőromlás állandó fokozódását. Nemcsak az üzem területén belül, hanem annak 200 méteres körzetében az ülepedő por mennyisége 1971-ben csaknem 1300 tonna volt négyzetkilométerenként, ami hivatalos megállapítás szerint is „az igen erősen szennyezett” kategóriába tartozik. Vác centrumában az elmúlt évben négyzetkilométerenként több mint 100 tonnányi cementpor-ártalmat mértek. Vác városának, illetőleg levegőjének ez a súlyos porszennyeződése olyan mérvű, hogy bár földrajzi fekvése feltétlenül a Duna-kanyar egyik legértékesebb egészségügyi kultúrterületévé avathatná, a higiénés határérték feletti ülepedő por túlzott mennyisége miatt üdülőterületté egyáltalán nem minősíthető. Pedig Vác „a Börzsöny kapuja”.

Tudjuk, hogy sok külföldi és hazai szakcset veszi igénybe a váci gyár ahhoz, hogy szűrőberendezések beépítésével a porszennyeződést csökkentsék. A megyei KÖJÁL jelzése szerint a jelenlegi számítások alapján az újabb porleválasztók beépítésének költsége több mint 170 millió forintba rúgna. Ennél is aggasztóbb, hogy a kivitelező munka a gyár üzemelése közben nem oldható meg, s egyelőre remény sincs arra, hogy a gyár működését akár ideiglenesen is be tudná szüntetni. Vácott

nyitott járműveken szállított nyersanyag, melyet az ország minden részéből idehordanak, a szállítás útvonalán is elszóródik.

Rendkívüli komplex intézkedési sorozatot követel meg az, hogy a levegőszennyeződés mértékét a fővárosban és környékén legalább az elviselhetőség határára csökkenthesük. Bár azok sincsenek biztosságban, akik időnként távolabbra tudnak „menekülni”, mert hasonló problémák jelentkeznek a Duna-kanyarban, a soroksári Dunán és a Balatonnál is, ahol a motorcsónakok számának növekedése különböző ártalmaival éppen azt a levegőréteget szennyezi, amely a víztükör felett a fürdőzők és a parton tanyázó üdülők, horgászok tudószellőztetését biztosíthatná.

A bioszféra fokozódó elszennyeződése a lakosság nagy tömegeit érintő, krónikus jellegű és egyelőre felmérhetetlen egészségkárosodásokat okozó problémaként jelentkezik! Mivel a kérdés központjában az egészséget védő ember áll, ezért is állandóan napirenden kell tartanunk ezt a kérdést, s keresnünk kell a védekezés ma még megvalósítható lehetőségeit.

Dr. Palócz Gyula

még olyan ipari folyamatra is hat a por, mint a filmgyártás (Forte), ahol a levegő tisztaságát még külön is kell biztosítani.

A motorcsónak kártevése

Hasonló levegőszennyezési veszély fenyegeti a fővárostól délre eső terület egy részét, ez pedig az Állati Takarmányokat Előállító Vállalat, amely Tököl határából kiindulóan okoz egészségügyi ártalmakat. A kormány 1969. évi határozata alapján kitelepült vállalat 1970 végén kezdte meg működését Csepel-szigeten, Tökölről délre, mintegy 2 km távolságban. A fővárosból kitelepített, de az üdülési vonzasterületen belül létesült üzem a soroksári Duna-ág mentén évtizedek óta ott nyaralók és egyre szaporodó horgásztanyák kispénzü dolgozóinak üdülését veszélyezteti. A KÖJÁL jelentése szerint a bűzképződéshez hozzájárul még az is, hogy nincs elég fedett raktározó terület, s a